

19. Laviosa S. Translation in language teaching and assessment. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2013, xi + 257p.
20. Li Xiangdong. Designing a sight translation course for undergraduate T&I students. RESLA. 2015. Vol. 28 (1). P. 169-198.
21. Matsumura M. Task-based thinking and language teaching methodology. / Ed. M. Matsumura. Task-based instruction of English as a second language: principle and practices of TBLT. Tokyo: Taishukan, 2017. P. 5-36.
22. Moser-Mercer B. Sight translation and human information processing. Kent Forum on translation studies. Vol.2. Kent: Ohio Inst. for applied linguistics. 1995. P. 159-166.
23. Mykhaylenko V.V. Sight translation: training algorithm. Scientific Journal of the Lviv State Life Safety University. "Philological Periodical of Lviv." 2017. Vol.1. P. 48-54.
24. Mykhaylenko V.V. Sight translation in cross-cultural communication. Derzhava ta Regiony. Seria: Humanitarni nauky. 2018, Vol. 2(53) P. 63-68.
25. Nicholson Schweda N. The role of shadowing in interpreter training. The Interpreters. Newsletter. 1990. Vol.3. P. 33-37.
26. Niska H. Training interpreters: Programmes, curricula, practices. /Ed. M. Tennent. Training for the new millennium. Amsterdam and Philadelphia: Benjamins, 2005. P. 35–64.
27. Nolan J. Interpretation: Techniques and exercises. Clevedon, UK: Multilingual Matters, 2005. 344p.
28. Pym A. On omission in simultaneous interpreting: Risk analysis of a hidden effort. / Ed. Gyde Hansen et al. Research: A tribute to Daniel Gile. Amsterdam/Philadelphia: Benjamins, 2008. P. 83–105.
29. Renfer Christoph. Translator and interpreter training : a case for a two-tier system. / Ed. Cay Dollerup and Anne Loddegaard Amsterdam and Philadelphia: Benjamins, 1991. P.173-184.
30. Song S.Z. Skill transfer from ST to SI: A Case study of an effective teaching technique. Intl. Journal of Interpreter Education. 2014. Vol.2. (online)
31. Timarová Šárka et al. Simultaneous interpreting and working memory executive control. Interpreting. 2014. Vol.16 (2). P.139- 168.
32. Viaggio S. Translators and interpreters: Professionals or shoemakers? The Annual Meeting of the First Language International Conference. Elsinore, Denmark, May 31-June 2, 1991.
33. Willis J. A Framework for task-based Learning. Longman, Harlow. 1996.vi-183p.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Валерій Михайленко – доктор філологічних наук (германські мови), професор кафедри перекладу та філології, Університет Короля Данила, Івано-Франківськ.

Наукові інтереси: переклад і семантика.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Valery Mykhaylenko -- Doctor of Philology (Germanic Languages), professor, Dept. of Translation and Philology, King Danylo University, Ivano-Frankivsk.

Scientific interests: Translation/Interpreting and Semantics.

УДК 821.111.09 Діккенс

DOI: [HTTPS://DOI.ORG./ 10.36550/2522-4077.2020.187.102](https://doi.org/10.36550/2522-4077.2020.187.102)

ВИВЧЕННЯ РОМАНУ Ч. ДІККЕНСА «ПРИГОДИ ОЛІВЕРА ТВІСТА» В КУРСІ ІСТОРІЇ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ СТУДЕНТАМИ ФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Оксана ВЕЧІРКО (Кропивницький, Україна)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7326-167X>

e-mail: elsid68@ukr.net

ВЕЧІРКО Оксана. ВИВЧЕННЯ РОМАНУ Ч. ДІККЕНСА «ПРИГОДИ ОЛІВЕРА ТВІСТА» В КУРСІ ІСТОРІЇ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ СТУДЕНТАМИ ФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ. У статті розглянуто деякі методичні аспекти вивчення творчості Ч. Діккенса у вищих навчальних закладах і школі. Увага акцентується на особливостях художнього стилю письменника та проблематиці творчості в контексті вікторіанської доби. До розгляду пропонується відомий роман «Пригоди Олівера Твіста», у якому автор, орієнтований на осмислення проблем соціальних через призму моральних цінностей, намагається застерегти суспільство від байдужості і змусити стати справедливим і милосерднішим.

Ключові слова: Ч. Діккенс, вікторіанська доба, роман-виховання, гуманізм, концепт Лондона, соціальне середовище, добро і зло.

VECHIRKO Oksana STUDY OF DICKENS'S NOVEL "THE ADVENTURES OF OLIVER TWIST" IN THE COURSE OF HISTORY OF FOREIGN LITERATURE BY STUDENTS OF PHILOLOGICAL SPECIALTIES. The article deals with some methodical aspects of studying Dickens' creativity in higher education institutions and schools. Attention is drawn to the peculiarities of the writer's artistic style and the problems of creativity in the context of the Victorian era. The well-known novel "The Adventures of Oliver Twist" is suggested for consideration, in which the author, focused on comprehending social problems through the prism of moral values, tries to warn society from indifference and to make it more just and merciful.

Dickens's works not only expose social defects, they also affirm Christian charitable attitude to a person, and in a globalized and pragmatic modern world, they must have a profound effect on the development of the spirituality of the younger generation, hence the moral and philosophical aspects of the writer's creativity, as well as the problem of humane attitude to a child in the society determine the relevance of our research.

Dickens is traditionally regarded as the founder of the English realistic novel. The events of "The Adventures of Oliver Twist" take place in London, the gloomy slum of London, where the author's childhood passed, is the epitome of poverty and theft. Urbanistic pictures of the capital of England, in addition to the historical context, have an important function: they create a psychological mood of perception of the text, help to reveal the inner state of the characters.

One of the central themes of the novel is the problem of upbringing in a society where, first and foremost, a child from a workhouse must save his own life so as not to die. Dickens's moralist stance is illustrative: Oliver's image remains a steady bearer of good. An educational novel for an adolescent reader is instructive, Oliver's important life lessons are played in the band of "cheerful old gentleman" Feigin, but the criminal world does not spoil the naive orphan, he retains his dignity and responsibility. The author exposes the crime and immorality of the social environment, which adversely affects the upbringing of children.

Keywords: Ch. Dickens, Victorian era, novel-upbringing, humanism, London concept, social environment, good and evil.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення історії зарубіжної літератури дає можливість студентам-філологам доторкнутися до фундаментальних цінностей світових здобутків слова. Життя і творчість Чарльза Діккенса в цьому контексті одна зі складних і цікавих сторінок зарубіжного красномовства, оскільки вона презентує англійської літератури вікторіанської епохи. Зауважимо, що художній світ письменника в різний час досліджували В. Івашева (Івашева, 1954), З. Лібман (Лібман, 1982), Н. Міхальська (Михальская, 1959), Г. Честертон (Честертон, 1982). Методичний аспект творчості Ч. Діккенса став предметом вивчення І. Журило (Журило, 2014), С. Дем'яненко (Дем'яненко, 2016) та ін.

Формулювання цілей статті. Дослідники окреслили художні принади твору, наголосили на методичних аспектах його вивчення у вищих навчальних закладах та школі. Мета розвідки – окреслити ті контексти роману, на яких логічно треба робити акценти при аналізі творчості Ч. Діккенса для студентів-філологів. Пропонована схема осмислення твору дасть можливість не тільки говорити про художню майстерність прозаїка, а й про зміну тенденцій світової літератури у висвітленні дійсності в добу Реалізму.

Актуальність дослідження. Твори Діккенса не лише викривають суспільні вади, а й утверджують християнське добродійне ставлення до людини, і в умовах глобалізованого і прагматичного сучасного світу мають суттєво вплинути на розвиток духовності молодого покоління, морально-філософські аспекти творчості письменника, також проблема гуманного ставлення до дитини в суспільстві визначають актуальність нашого дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Світогляд і естетичні погляди Ч. Діккенса формувалися у 30-і роки. Це був бурхливий і напружений період в історії Англії. У 1837 році на англійський престол вступила королева Вікторія, за ім'ям цієї монархині історичний період її правління одержав назву вікторіанської доби, цей термін набув специфічного змісту, включаючи не лише економічні і політичні аспекти, а й морально-етичні, філософські, художні – весь стиль життя та дискурс 50-х років в історії Британської монархії. «Это было время расцвета Великобритании, когда сложились характерные устои викторианского общества, наложившие отпечаток на всю последующую историю империи. Однако эта эпоха викторианской Англии одновременно с блестящими картинами жизни на Британских островах и викторианской моралью, любовью к искусству и роскоши имела и обратную сторону – это был мир бесправия, преступности, бедности, боли и скорби» (Андрианова, Рокина, 2017: 6).

Дитинство і юнацькі роки Ч. Діккенса були нелегкими, проте на основі важкого життєвого досвіду формувалися важливі риси майбутнього письменника-реаліста –

спостережливість і милосердя. Ця особливість його натури не була простою даниною вікторіанській моралі, що проповідувала співчуття до чужого горя і християнську допомогу ближньому, вона зумовлена життєвими обставинами і характером епохи, у якій поєднувалися багатство з бідністю, велич – з убогістю, респектабельність – зі злочинністю.

Отже, важливою соціальною місією та підсумком тривалих роздумів англійського митця стало створення «різдвяної філософії», основна ідея якої досягнення класового миру шляхом виправлення одних і виховання терпіння в інших, це своєрідний моральний кодекс, який має за основу християнські закони. Сьогодні помічаємо значне поживлення інтересу літературознавців до «різдвяної філософії» Ч. Діккенса. На думку, В. Дмитрук, «у наш час, коли загострилися соціальні суперечності, коли так помітна зневіра молоді у світлі ідеали, коли матеріальні цінності набувають першочергового значення, людина шукає порятунку в сім'ї, яка є надійною фортецею для того, хто потребує захисту» (Дмитрук, 2007: 113). Літературна спадщина англійського класика, який пропагував любов і співчуття до простої знешленної людини, не втратила своєї актуальності і в наш час.

Ч. Діккенс традиційно вважається засновником англійського реалістичного роману, як письменник перехідного періоду він творчо використовує надбання попередніх епох, синтезуючи елементи різних художніх напрямків. На думку І. Богданової, прагнучи художньої переконливості в досягненні поставленої мети, Ч. Діккенс використовує засоби різних естетичних систем, зокрема просвітництва, романтизму та реалізму: «на загальному реалістичному тлі роману, виписаному надзвичайно рельєфно, ретельно і правдиво, автор висновує за допомогою ряду романтичних прийомів (гіперболи, сатири, шаржу, гротеску, контрастів тощо) дидактичний сюжет про протистояння добра та зла з обов'язковою перемогою останнього у душі людини і в суспільстві. Мораль залишається основною, стрижневою темою творчості митця. Основні конфлікти, що зав'язуються на сторінках роману, носять саме морально-етичний характер і їх розв'язання можливе завдяки втручання позитивних моральних сил» (Богданова, 2012: 299). Так, у романі Ч. Діккенса «Пригоди Олівера Твіста», а саме він пропонується до розгляду студентам-філологам, надзвичайно відчутний вплив естетики романтизму: іронічність, гротесковість, співчутливі авторські характеристики, контрастне протиставлення персонажів, таємниця походження героя є типовими для романтичних творів. Перебування Олівера в пана Бранлоу є певною романтичною казкою, але дуже швидко герой потрапляє в реалістичний жорстокий світ англійського суспільства і повертається в шайку Фейджина. Попри всі негаразди фінал роману для Олівера є щасливим як у романтичній казці, добро перемагає зло.

Місце дії роману відбувається в Лондоні, похмурі лондонські нетрі, де пройшло дитинство автора твору, є уособленням бідності і злочинства. На думку О. Литкіної та А. Іванової, які досліджували концепт Лондона в романі «Пригоди Олівера Твіста», «для характеристики міста писатель использует следующие компоненты: 1) архитектура 2) внутренняя обстановка; 3) люди; 4) погода и природа; 5) звуки и запахи» (Иванова, 2014: 14.) Отже, столиця вікторіанської Англії із її великими можливостями стає місцем розвитку сюжету, формує характери та впливає на долі персонажів. Майже завжди урбаністичний пейзаж у Діккенса пов'язаний з брудними, похмурим, занедбаним містом: «Ось у цій частині Лондона за Докхедом, у Саутуорському передмісті є острів Джекоба,.. А коли спостерігач відведе очі від цього видовища й зверне увагу на самі оселі, його вкрай здивує те, що відкриється перед ним: хисткі дерев'яні галереї, що тягнуться вдовж задніх стін і поєднують у єдине ціле мало не десяток будинків, у підлозі галерей зяють пролами, крізь які видніється твань; із розбитих і заліплених папером вікон стирчать жердини, призначені начебто для того, щоб сушити білизну, якої там ніколи не буває; а кімнати там такі маленькі, такі брудні, такі тісні, що повітря здається надто смердючим навіть як на той бруд і гидоту, що сховані за тими стінами; дерев'яні прибудови нависають над багном і можуть щомиті завалитися в нього – так уже траплялося з декотрими; стіни заляпані грязюкою, фундаменти підгнили; всі мерзотні ознаки злиднів – бруд, гниля, покидьки – ось що прикрашав береги Фоллі-Дітччу» (Діккенс, 1987: 381). В описах міста Ч. Діккенс виступає істориком, змальовуючи реальні лондонські вулиці і місця: Ковент Гарден, Острів Джейкоба, Гайд

Парк та ін. На думку Л. Богачевської, «топоніми <у романі> несуть культурно-історичну інформацію, втілюють устрій життя носіїв тогочасної культури, систему поглядів, уявлень, умовностей та поведінки людей» (Богачевська, 2018: 99). Отже, урбаністичні картини Ч. Діккенса, окрім історичного контексту, мають важливу функцію: вони створюють психологічний настрій сприйняття тексту, допомагають розкрити внутрішній стан героїв, «служують модулятором соціальності, психологічності героя» (Богачевська, 2018: 100). Лондон – це не просто місце, де розгортаються події, він стає окремим персонажем твору, де сконцентровані нещастя, вади і злочини.

Роман «Пригоди Олівера Твіста» (1838) був написаний під впливом вражень від «Закону про бідних» (1834), за яким безробітних розлучали із сім'ями силоміць, забирали до так званих «робітничих будинків». Автор у творі торкнувся ряду важливих проблем, де розгортаючи широку панораму суспільного дна і злочинного світу розкрив трагедію дитини. У контексті християнського вчення Ч. Діккенс сприймав світ як арену зіткнення двох початків: добра і зла. З огляду на це, головне завдання твору – показати сувору правду заради того, щоб примусити суспільство бути справедливішим і милосерднішим і переконати читача, що не бідність є причиною страждань нужденних і злиденних, а ставлення оточуючих до них. Фінал твору оптимістичний і свідчить про можливість духовного відродження людини та глибоку переконаність у необхідності гуманного й морального вдосконалення суспільства.

Назва твору «Пригоди Олівера Твіста» налаштовує читача на щось захопливе і цікаве, але замість пригод цілком слушним було б слово поневіряння, бо життєвий шлях маленького Олівера був драматичним і навіть трагічним та представляв серію страшних картин голоду, злиднів і побиття.

Як свідчить передмова до роману, головна увага мала зосередитися на зображенні злочинного світу, до Діккенса цей світ переважно змальовувався в образах благородних, інтелектуальних злочинців-героїв так званого «нюгетського» (від назви лондонської в'язниці), або кримінального роману. Автор рішуче виступає проти ідеалізації та романтизації образу кримінальних злочинців: «я не бачив ніякої причини, чому покидьки суспільства не можуть прислужитися нашому моральному вдосконаленню... Мені здавалося, що змалювати гурт таких злочинців у всій неприкрашеній реальності, показати потворність їхнього морального обличчя, ницість і нікчемність їхнього способу життя, зобразити їх такими, які вони є насправді, – пацюками, які ховаються в найбрудніших закутках життя, і хоч куди вони звернуть свій погляд, скрізь перед ними бовваніє велика чорна шибениця, – мені здавалося, що показати це необхідно і що я зроблю користь суспільству» (Діккенс, 1987: 16).

Перші одинадцять розділів роману – це складні життєві випробування для головного героя, дитини-сироти Олівера Твіста: ферма, де утримуються парафіяльні діти, робітний будинок, лавка трунаря, притон Фейгіна справляють гнітюче враження на читача. Ч. Діккенс майстерно іронізує над державними інституціями, зокрема, у відділенні робітничого дому: «стара вихователька була жінка мудра і досвідчена; вона знала, що корисно дітям, а ще краще розуміла, що корисно їй самій. Тим-то більшу частину тижневої платні вона вживала на власні потреби, а підростаючому парафіяльному поколінню залишала мізерію навіть від тієї дециці, яка йому призначалася. Отже, в найглибших глибинах вона відкрила ще більшу глибину і тим самим виявила себе великим філософом-експериментатором» (Діккенс, 1987: 23), така система призводила до того, що діти занедужували з голоду або холоду і помирали, «чудовим доказом гуманності англійських законів» (Діккенс, 1987: 29) стала діяльність наглядової ради, яка прийняла ухвалу, щоб «усім злидарям було надано на вибір дві можливості (бо, ясна річ, силувати ніхто нікого не хотів!): або повільно конати з голоду в робітному домі, або померти швидкою смертю поза його стінами» (Діккенс, 1987: 29). Загальноновизнаним є той факт, що рівень моральності суспільства визначається тим, як воно ставиться до літніх людей і дітей, отже, Ч. Діккенс розкрив гостру соціальну проблему англійського суспільства часів вікторіанської доби.

Одна з центральних тем роману – це проблема виховання в суспільстві, де дитині з робітничого будинку в першу чергу треба рятувати власне життя, щоб не померти. З моменту появи на світ головний герой Олівер Твіст приречений на страждання: «парафіяльний вихованець, сирота з робітного дому, безрідний, вічно голодний злидень, якому не судилося знати в житті нічого, крім стусанів та штурханів, яким попихатимуть усі й не жалітиме ніхто», але, як не парадоксально, дитина, яка виросла у нелюдських умовах робітничого будинку, з великим болем покидає цей «рай з цегли та вапна»: Олівер пішов з містером Бамблом з осоружного дому, де безрадісні літа його дитинства жодного разу не були зігріті ласкавим словом чи тепліш поглядом. А проте він гірко заривав, коли хвіртка зачинилася за ним. Бо хоч які жалюгідні були малі товариші по нещастю, яких він залишав, – це були його єдині друзі. І почуття своєї самотності у великому безмежному світі вперше заповнило серце дитини» (Діккенс, 1987: 27), отже Ч. Діккенс, який у дитинстві пройшов складну життєву школу, викриваючи фальшиву благодійність державної системи, засуджує самотність дитини в жорстокому світі.

Позиція письменника-мораліста показова: образ Олівера залишається стійким носієм добра, усе його оточення сприяло тому, щоб хлопчик став злочинцем, але Ч. Діккенс намагається спростувати один із принципів реалістичного мистецтва, коли «середовище впливає на формування характеру», на думку І. Богданової, «важливим моментом ідейного задуму митця є переконання в тому, що формування чесної і порядної особистості можливе не лише за сприятливих умов, але й всупереч ним» (Богданова, 2012: 295). Протилежна концепція характеру подана в образі зведеного брата Олівера – Монкса, який одержав належне виховання в аристократичному середовищі та виявив найгірші людські якості, переслідуючи і намагаючись у будь-який спосіб позбавити брата законної спадщини. Ч. Діккенс наголошує, що вже з раннього дитинства в Олівера розвинене почуття відповідальності за ближніх: він героїчно відстоює честь своєї матері, яку ніколи в житті не бачив, у сутичці з Ноем Клейпелом, отже, характери героїв роману формуються поза впливом оточуючих обставин.

Повчальним є роман для читача-підлітка, важливі життєві уроки проходить Олівер у шайці «веселого старого джентльмена» Фейгіна, де діти – представники злочинного світу, які хочуть бути схожими на дорослих: палять довгі глиняні люльки та пригощаються спиртним, і майстерно опановують мистецтво крадіжки. Уроки були професійними і мали вигляд театралізованої вистави, малі злочинці непомітно витягали з кишень один в одного хустки. Маючи наївний характер, Олівер і не підозрював, що займається небезпечною справою: «в одну мить хлопчиківі спала з очей полуда: то ось звідки беруться і хусточки, і годинники, і коштовності, ось чим займається Фейгін! Ще секунду він стояв, відчуваючи, як здіймається й вогнем обпікає його гаряча хвиля жаху, а тоді, геть розгублений, переляканий, він, сам не знаючи, що робить, щосили, щодуху кинувся тікати» (Діккенс, 1987: 81). Ця перша небезпечна шахрайська справа приводить Олівера до судової зали, а далі, нібито в казці, у його житті з'являється милосердний і добрий містер Бранлоу, який декілька разів несподівано приходив на допомогу в складні періоди життя маленького сироти, можливо, ця історія мало схожа на правду, але в такий спосіб Ч. Діккенс намагається переконати читача, що «без самовідданої любові до інших, сердечної доброти і вдячності тому, чий закон милосердя і чия велика властивість – благовоління до всього на землі, що дихає, – без цього досягнути щастя неможливо» (Діккенс, 1987: 415).

Висновки з даного дослідження. Рамки статті дозволили зупинитися лише на окремих методичних аспектах аналізу творчості Чарльза Діккенса в контексті вузівського курсу історії зарубіжної літератури. Роман «Пригоди Олівера Твіста» орієнтований на осмислення проблем соціальних через призму моральних цінностей, щоб застерегти суспільство від байдужості і змусити стати справедливим і милосерднішим. Зневірений у суспільних порядках, Ч. Діккенс убачав краще майбутнє у вихованні та розвитку моральної та чесної особистості.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Андрианова В. А., Рокина Г. В. «Плохая Англия» – обратная сторона викторианского общества второй половины 19 века. Вестник Марийского государственного университета Серия «Исторические науки. Юридические науки». 2017. Т. 3. № 3 (11). С. 5–17.
2. Богачевська Л. О. Особливості урбаністичних та часово-просторових характеристик у романах «Пригоди Олівера Твіста та «Домбі і син» Ч. Діккенса. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. 2018. № 37. Т. 1. С. 98–101.
3. Богданова І. В. Реалізм Ч. Діккенса: синтез елементів різних художніх систем (за романом «Пригоди Олівера Твіста»). Мова і культура. 2012. Вип. 15. Т. 1. С. 293–300. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mik_2012_15_1_54
4. Дем'яненко С. Чарльз Діккенс. «Пригоди Олівера Твіста»: авторський підхід до вивчення роману, 10 клас. Всесвітня література в сучасній школі: наук.-метод. журн. 2016. № 11. С. 48–53
5. Діккенс Ч. Пригоди Олівера Твіста. К.: Дніпро, 1987. 424 с.
6. Дмитрук В. А. Мотиви різдва як сімейного свята у ранніх творах Ч. Діккенса. Вісник Національного університету «Львів. політехніка». Проблеми лінгвістики наук.-техн. і худож. тексту та питання лінгвометодики. 2007. № 586. С. 112–115.
7. Иванова А. А. Концепт «Лондон» в романе Чарльза Диккенса «Оливер Твист». Молодежный научный форум: Гуманитарные науки: электр. сб. ст. по мат. XV Междунар. студ. науч.-практ. конф. 2014. № 8(15). С. 13–27. URL: [https://nauchforum.ru/archive/MNF_humanities/8\(15\).pdf](https://nauchforum.ru/archive/MNF_humanities/8(15).pdf))
8. Ивашева В. В. Творчество Диккенса. М.: Изд-во МГУ, 1954. 470 с.
9. Журило І. М. Вивчаємо роман Чарльза Діккенса «Пригоди Олівера Твіста». Зарубіжна література в школах України: наук.-метод. журн. 2014. № 10. С. 48–51.
10. Лібман З. Я. Чарльз Діккенс. К.: Дніпро, 1982. 186 с.
11. Михальская Н. П. Чарльз Диккенс: Очерк жизни и творчества. М.: Учпедгиз, 1959. 124с.
12. Честертон Г. К. Чарльз Диккенс. М.: Радуга, 1982. 205 с.

REFERENCES

1. Andrianova, V.A., & Rokina G.V. (2017). «Plohaya Angliya» – obratnaya storona viktorianskogo obschestva vtoroy poloviny 19 veka [“Bad England” - the flipside of Victorian society in the second half of the 19th century]. Vestnik Mariyskogo gosudarstvennogo universiteta Seriya «Istoricheskie nauki. Yuridicheskie nauki» - Bulletin of Mari State University Series “Historical Sciences. Jurisprudence”, 3 (11), 5-17.
2. Bohachevska L.O. (2018) Osoblyvosti urbanistychnykh ta chasovo-prostorovykh kharakterystyk u romanakh “Pryhody Olivera Tvista” ta “Dombi I Syn” Ch.Dikkensa. [Peculiarities of urbanistic and temporal-spatial characteristics in the novels "The Adventures of Oliver Twist and "Dombey and Son "by Ch. Dickens.] Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser. Filolohiia - Scientific Bulletin of the International Humanitarian University, 1(37), 98-101.
3. Bohdanova, I.V. (2012). Realizm Ch. Dikkensa: syntez elementiv riznykh khudozhnikh system (za romanom “Pryhody Olivera Tvista”). [Realism of Ch. Dickens: synthesis of elements of different artistic systems (on the basis of the novel "The Adventures of Oliver Twist"]. Mova i kultura – Language and Culture, 1(15), 293-300. Retrieved from URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mik_2012_15_1_54
4. Demianenko, S. (2016) Charlz Dikkens. “Pryhody Olivera Tvista”: avtorskyi pidkhid do vyvchennia romanu, 10 Klas [Charles Dickens. "The Adventures of Oliver Twist": author's approach to the study of the novel, year 10]. Vsesvitnia literatura v suchasni shkoli: naukovy-metodychnyi zhurnal - World literature in modern school: scientific and methodological journal, 11, 48-53.
5. Dikkens, Ch. (1987). Pryhody Olivera Tvista [The Adventures of Oliver Twist]. K.: Dnipro.
6. Dmytruk, V.A. (2007). Motyvy rizdva yak simeinoho sviata u rannikh tvorakh Ch.Dikkensa [Christmas motifs as a family holiday in the early writings of Dickens]. Visnyk Natsionalnoho universytetu Lviv. politekhnika. Problemy lnhvistyky nauk.-tekhn. i khudozh. tekstu ta pytannia lnhvometodyky - Bulletin of the National University "Lviv. Polytechnic". Problems of linguistics and artist. text and questions of linguomethodics, 586, 112-115.
7. Ivanova, A.A. (2014). Kontsept «London» v romane Charlza Dikkensa «Oliver Tvist» [The London concept in Charles Dickens's novel Oliver Twist]. Molodezhnyi nauchnyi forum: Gumanitarnye nauki: elektronnyi sbornik po XV materialam mezhdunarodnoy studencheskoy nauchno-prakticheskoy konferentsii - Youth Scientific Forum: Humanities: Electronic collection of materials from the XVth international student scientific and practical conference, 8(15), 13-28. Retrieved from URL: [https://nauchforum.ru/archive/MNF_humanities/8\(15\).pdf](https://nauchforum.ru/archive/MNF_humanities/8(15).pdf))
8. Ivasheva, V.V.(1954). Tvorchestvo Dikkensa [The works of Dickens]. M.: Izd-vo MGU.
9. Zhurylo, I. M.(2014). Vychaiemo roman Charlza Dikkensa “Pryhody Olivera Tvista” [We study the novel of Charles Dickens "The Adventures of Oliver Twist"]. Zarubizhna literatura v shkolakh Ukrainy - Foreign Literature in Ukrainian Schools, 10, 48-51.
10. Libman, Z.Ya. (1982). Charlz Dikkens [Charles Dickens]. K.: Dnipro.
11. Mihalskaya, N.P. (1959). Charlz Dikkens: Ocherk zhizni i tvorchestva [Essay on life and art]. M.: Uchpedgiz.
12. Chesterton, G.K. (1982). Charlz Dikkens [Charles Dickens]. M.: Raduga.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Оксана Вечірко – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української та зарубіжної літератури Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: проблеми психологічного аналізу в художньому творі.

INFORMATION ABOUT AUTHOR

Oksana Vechirko – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Department of Ukrainian and Foreign Literature, Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University.

Scientific interests: problems of psychological analysis in fiction.

УДК 811.112.2'373+37.016:004.087.5

DOI: <https://doi.org/10.36550/2522-4077.2020.187.103>

**ВИВЧЕННЯ ЛЕКСИКИ З ВИКОРИСТАННЯМ СМАРТФОНІВ:
МОЖЛИВОСТІ ТА НЕБЕЗПЕКИ**

Ольга ГВОЗДЯК (Ужгород, Україна)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5760-576X>

e-mail: hvozdyak@ukr.net

Вікторія СИНЬО (Ужгород, Україна)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2879-9283>

e-mail: vika.syno@gmx.de

Марія ВЕРЕШ (Ужгород, Україна)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5923-7243>

e-mail: mariya.veresh@gmail.com

ГВОЗДЯК Ольга, СИНЬО Вікторія, ВЕРЕШ Марія. ВИВЧЕННЯ ЛЕКСИКИ З ВИКОРИСТАННЯМ СМАРТФОНІВ: МОЖЛИВОСТІ ТА НЕБЕЗПЕКИ. У статті розглянуто роль смартфонів під час засвоєння учнями нової лексики на заняттях із німецької мови. Подано короткий опис мобільних додатків від видавництва PONS Vocabulary Trainer, Vocabeltrainer від видавництва Cornelsen та продукти Goethe-Institut для підлітків і дорослих. Відзначено важливу роль смарт-додатків, які сприяють самостійному вдосконаленню вмінь і навичок учнів. Стаття розкриває можливості та небезпеки таких програм і на прикладі «Quizlet» доводить їх ефективність.

Ключові слова: смартфон, німецька мова, смарт-додатки, навчальні сети Quizlet.

HVOZDYAK Olha, SYNO Viktoriya, VERESCH Mariya. LEARNING VOCABULARY WITH SMARTPHONES: BENEFITS AND RISKS. Currently, the studies on foreign languages with the use of new technologies, the application of which opens new ways and opportunities for mastering foreign languages and promotes the integration of Ukrainian pedagogy in the European educational system are in the centre of scientific attention. Therefore, the issue of using IT innovations, in particular smartphones, as carriers of educational information when learning foreign languages is topical. However, the materials available on the Internet also have the hidden threat of loss of the right direction in which one should go, since it is impossible to cover and fully make use of the necessary amount of information available online. In recent years, smartphones have become increasingly important, replacing some of the features of computers, allowing us to work in any situation and location. In the App Store and Play Market, we can find a large number of applications that are designed to make learning and memorizing vocabulary easier. In the article, we provide a brief description of mobile applications from PONS Vocabulary Trainer, the “Vokabeltrainer” from Cornelsen and the products of Goethe-Institut for young adults and adults. The effectiveness of this online resource has been tested using an experiment conducted in two groups of full-time students of the Faculty of Foreign Philology of the State University “Uzhhorod National University”. The participating students study the German language as a second foreign language during their first and seventh semester. The purpose of the experiment has been to find out how the qualitative and quantitative indicators of learning new vocabulary can change by using this online resource. The experiment confirmed the feasibility of using online resources for learning and memorizing the required lexical minimum.

Keywords: smartphone, German, smart apps, “Quizlet” training sets.

Постановка проблеми. На сучасному етапі в системі освіти України приділяється значна увага вивченню іноземних мов із залученням технічних новинок, зокрема й смартфонів, використання яких відкриває нові шляхи й можливості якісного опанування іноземними мовами і сприяє інтеграції української педагогіки в європейській освітній